

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztéséről és a kiadás
minden kőszímet és a kiadás körüli panaszok

Pármentetlem levelek csak ismert kezektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŐ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	3 frt 50 kr.
Egy hónapra	1 frt — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábospétisor egyszeri beiktatásáért: 5 r.
Helyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyitólár 4 hasábos peticionért 20 kr.
Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
ajánlás sora 50 krajczár.

XVII. évfolyam 1890.

Debreczen. Kedd Junius 17.

115. szám.

Kereskedelmi érdekeink.

Szerbiával szemben a sertés-behoza-
talt illetőleg kénytelenek voltunk véde-
kezni. Elzártuk sorompóinkat a Szerbiá-
ból jövő azon sertéscsoportok elől, me-
lyekben beteg állat találtatik.

Ezért Szerbiában nagy a megütődés.
Ez az ő dolga. A szerb kormány ki is
jelentette, hogy a magyar kormány ezen
intézkedésében a fenálló kereskedelmi és
vámserződés megsértését látja. Ez is az
ő dolga; és hogy Szerbia velünk szem-
ben e miatt minő fegyverhez fog nyulni,
szlntén reá tartozik egészen, habár Szer-
bia felől érdekeinket már semmiféle más
veszély nem fenyegetheti, mint a mi ed-
dig fenyegette.

Szerbia velünk kereskedelmi téren is
játszani akart. Ez a kis állam nem csak
Oroszország kegyeinek hajhászata, a köz-
véleménynek ellentünk való izgatása, a
Balkánban zavarok csinálása által pacz-
kázott velünk, hanem még kereskedelmi
térén is kijátszani igyekezett érdekeinket;
adta a hí barátot és tényleg ugy
cselekedett, mint egy hüftlen áruló.

Mi ugy gondoljuk, hogy tilalmunkat
a Szerbia felől jövő szarvasmarhacsopor-
tokra is ki kell terjeszteni. E réven is
veszély fenyegeti marhaállományunkat
közegészségügyi szempontból.

De hát miért?

Nem egyszer tettünk említést azon
szerződésről, mely Szerbia és Románia
között létesült s mely most junius 1-én
lépett életbe.

Az a sok, a tisztsséget teljesen nél-
külöző nyilatkozat, mely akkor ellenünk
a sajtóban Szerbiában és Romániában
nyilvánult, valóban boszantó volt. Romá-
nia sajtója a mi hitlenségünkre bivatkoz-
va, figyelmeztette Szerbiát, hogy a ma-
gyar áruk naturalizációját meg ne en-
gedje, nehogy a most létesült szerződés
folytán Szerbián át juthasson magyar

portéka a román területre. És Szerbia
bukaresti követe elég meggondolatlan volt
kinyilatkoztatni, hogy részünkről már több
kereskedő ajánlatot is tett neki ilyen
irányban, de ő ezen ajánlatot vissza-
utasította. Tehát mi Szerbiát összejátszásra
kértük fel portékáink becsempészésére
Romániába.

És folyt ez a szemérmetlen játék a
mi tekintélyünk és becsületességünk ro-
vására hónapokon át.

Mikor pedig (jun. 1-én) a szerb-
román kereskedelmi és vámserződés élet-
be lépett, kitűdött, hogy voltaképpen
a két szerződő állam kereskedővilága
szövetkezett ellenünk, érdekeink ellen.
Határainkat ellepték a román fajú sertés-
csoportok, a melyeknek sorompóinkon át
bemenetelt követeltek a szerbek, a velünk
fenálló szerződés értelmében.

De mi is résen voltunk Beteg álla-
tokat átbocsátani, nem tartozunk s egy
beteg állatért szabad nekünk az egész
csoportot visszatartani, visszatartatani. Ez
oly jog, a melyet igénybe nem venni
őrültség volna.

Ezen tilalou dacára megindult a
csempészet; a vámhivatalok kikérülésé-
vel itt ott a határon igyekeztek betörni a
sertésekkel, — helyesen intézkedett te-
hát a kormány, mikor a csendőrállomá-
sokat e körülményre figyelmeztette és
rendelkezett náluk a legerélyesebb
alakban.

Mi egy általában nem féltjük érde-
keinket, mert kormányunk ében és résen
áll s a két állam csempészbándait szét-
robbantja.

Am szenvedjen ezen lelkiismeretlen-
ségekért Szerbia egész ipara és kereske-
delme, vagy tanulja meg, hogy valamint
az egyesek, ugy az államok sem hághat-
ják át a tisztesség szabványait.

Hogy miképen fogja Szerbia korri-
gálni a dolgot, nem ránk tartozik, any-
nyi bizonyos, hogy nekünk már semmi-

féle biztosítékot sem képes nyújtani.
Egyszerűen nem hiszünk neki. Amyiszor
szedett már rá, hogy biztosíték adásról
szó sem lehet. Hogy a román szerb ha-
táron minő manipulációk folynak, ki
tudná azt megmondani? A mi határain-
kon meg fogjuk akadályozni ezen mani-
pulációkat.

Ez kötelességünk, érdekeink.

A renúciáció. Tegnap ment végbe kelő
ünnepélyesség és formalitások mellett Bécs-
ben a már korábban előkészített és napok
óta várt közjogi s egyuttal családi actus,
mely ugy a Habsburg-házat, mint a monar-
chiát s ennek népet közelről érdekli: a re-
nunciáció s ezzel kapcsolatosan Mária Valéria
főhercegnő és Ferencz Saluator főherceg
házassági szerződésének aláírása. A magá-
ban is fontos ezen actus jelentőséget
emelte még koronás királyunk személyes je-
lenléte. Ebből az alkalomból „A Hét” va-
sárnap száma érdekes cikket közöl a renú-
ciációról. Kiveszszük belőle a következő, köz-
jogi érdekes részletet: Mária Valéria
renunciációja nem egyéb formalitásnál s csak
annyiban változtat a trónöröklési rendhez
való viszonyán, a mennyiben leendő férje
jogán még közelebb hozza ahoz mint születés-
jogán. Az 1723-diki törvényozóikk 1. és 2.
paragrafusai értelmében tudniillik a trónörö-
klési igény a nő leszármazókra csakis a fiág
teljes kihalta után szállna rá: a ma élő ösz-
szes főhercegek és fűtődők száma pedig
összesen 32 lévén (a lemondott János főher-
ceget nem számítva), világos, hogy Mária
Valéria még, ha nem renúciálna is, csak 33-
dik sorban lehetne a trón várományosa. El-
leuben jegyese, Ferencz Saluator, mint Fe-
rencz császár idősb unokája, 15-dik lévén a
trónöröklési rendben, Mária Valériának e
házasságból születendő fűtődai közvetlen utána
fognak következni. De hogy áll a dolog a
trónnak Károly Lajos utáni legközelebbi
várományosával, idősb fia, a praesumptiv trón-
örökösnek nevezett Ferencz Ferdinánd főher-
ceggel? Tudva van, hogy ő az estei nagy
családi vagyona kizárólagos örököse. De ez
örökség elfogadásának annak idején épp olyan
renunciáció volt a feltétele, mint a melyet
most Mária Valéria főhercegnő kénytelen
adni. Es ha a lemondás a főherceg részéről
tényleg megtörtént, vajjon van e helye érve-

nyesen a visszavonásnak most, a mikor a
trónhoz oly közel jutott? Kétséges. A főher-
cegnő renúciációjával is kikerülte a prag-
matika szankció Magyarországról részéről tör-
tént ugynevezett „korlátozott elfogadása” eme-
letének hívei s ezek közt nem kisebb emberek
mint Deák és Salamon Ferencz figyelmét az
a körülmény, hogy a renúciáció nem teljes
és örökre szóló, hanem világosan és határo-
zottan ki van fejezve benne a trónutódlás
fenntartása, miudkét ág kihalása esetén, az
idegen uralkodó családba házasságot kötődök
fi- és leányörököseire is abban az esetben, ha
római katolikus hiten vannak, vagy római
katolikus hitre térnek. Ezzel a negyedik
nőagra is pozitív kiterjesztést nyer már a
fenálló örökösödési rend s hogy ez a távol
jövőben milyen bonyodalmaknak lehet okozója,
be sem lehet ma még látni. A renúciációja
a magyar kormány részéről Szapáry Gyula
miniszterelnök, Szilágyi Dezso, Fejérváry
Géza b. és Orszy Béla b. miniszterek voltak
jelen.

Külföld.

Monarchiánk és Szerbia. A szerb külügy-
miniszter csak az imént biztosította egy jegy-
zékben monarchiánk külügyi kormányát, hogy
Szerbia mindig szem előtt tartja azokat a
kötelességeket, melyekkel mint lojális szom-
széd monarchiánk irányában tartozik a egyuttal
kijelentette, hogy a szerb hivatalos körök
a sajtó magatartásáért felelőssé nem tehetőek.
Jellemző ellentétet képez e hivatalos nyilat-
kozattal a belgrádi „Narodni Dnevnik” ma-
gatartása, mely beismert az egyik regens-
nek, Ris-ticsnek lapja. E lap ugyankkor,
midőn a szerb jegyzék külügyminiszterünkkel
közöltetett, a legelkeseredettebb hangon be-
emléri Ausztria-Magyarországot s nyitl táma-
dást intéz az ellen oroszbarát szempontból. A
szerb hivatalos köröknek kétszínű játékát
elégé elárulja e tény, mely nem szorul bővebb
kommentárra. Érdekes azonban az a politika,
melyet a szerbiai eseményekkel szemben most
az orosz lapok követnek. A „Novoje Vremja”,
mely a pétervári kormányának félhivatalos
lapja, egyszerre felfedezi Milán király nagy
organizatori tehetségeit s egész komolyan
felszólítja őt, hogy látogassa meg Oroszor-
szágot, a hol el fognak oszlani előítéletei az
orosz politika iránt s be fogja látni, hogy
Szerbiának a fenforgó viszonyok között egye-
dül menedéke Oroszországnak barátsága. Ez
arra mutat, hogy Pétervárott politikai tekin-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A nemzeti úr ördöge.

Irta: K Tóth Kálmán.

(Folytatás)

A mint mondókáját bevégezte, nagy
könnyecsképek gördültek alá halvány arcza-
in, s ugy intézte, hogy e könnyecsképek a nemze-
tes ur kezeire hulljanak. Ekkor megragadta
kezeit, megoskóita s könnyein keresztül is
édeskésen mosolyogva kérdezé:

— Hiszesz-e nekem, haragszol-e reám?

Gábor igen rossz emberismerő volt, mint
általában minden jó ember. Hitt is, nem is
feleségének, haragudni akart reá, de az a két
forró könnyesepp, mely kezeit áztatta, s kivé-
g hatolt el, azt látgitta meg s csak annyit
szólt:

— Ezt nem jól tetted, galambom, há-
zasfelek közt legtöbb bajt a hazugság szerez.
Szegény Erzsókomnak sohasem volt előttem
titka.

Most történt első ízben, hogy neje előtt
elhalt hitvesétől ily elismerőleg nyilatkozott
Eddig az ilyesmitől óvakodott, nehogy az
élőben iflétkenyesség támadjon a sir lakója
iránt. Annát nem látzott sérteni e czélzás.
Visszatért előbbi tervére s unszolta férjét az
ötszázforint előteremtésére.

— De miért verjük magunkat adóságba
— okoskodék az árvagyám, — elég nekünk a
magunk baja, csak ebből tudjunk kivergődni!
Én bizony más kedvéért nem buzom a jár-
mot. Már is alig ismerék magamra, csuda,
hogy meg nem öszültem.

— Jó jó, — szólt zsembelődve felesége,
— tudom, most is Erzsókomra gondolsz, en-
gem már meguntál, hogy is ne, hiszen elpré-
dáltam mindenedet, én vagyok az oka száraz-
ságnak, én hoztam a jégesőt... én, én

viszlek a sirba. Igy van az, ha a szegény
özvegy gazdag özvegynek adja kezét.

Ez volt az első családi perpatvar. Az
asszony a szoba egyik szögletében duzzogott,
a férj pedig gyors léptekkel mérégette a szo-
bát keresztül-kasul. Egyik sem akart engedni.
Az asszonynak ötszáz forint kellett volna, a
férj pedig nem akarta más zsebből venni
azt, hogy tárczájából busásan fizesse visz-
sza. A hadizenet megtörtént, ezt követte a
hadicsel.

Az árvaatyának hivatalba kellett men-
nie s csak esti öt órára vetődött haza. Azt
hitte, neje lemondott zsarolási szándékáról,
de csakhamar meg kellett győződnie, hogy
keservesen csalódott. Mihelyt a kapuhoz ért,
mindjárt sejtette, hogy neje nincs otthon, mert
Pistika harmadmagával a porban játszott. Nem
volt közelben anyja s nem ügyeit senki a gyer-
mek finom öltönyére.

— Hát hol van édes anyád? — kérdezte
Gábor, rosszat sejtve.

— Elment hazuról, — s azt izente édes
atyámnak, ne is várja vissza, mert elmegy
világgá. De jól tette, legalább nem zár a
szobába.

Gábor gazdával pedig egyet fordult a
föld, ha ott nincs a kapuféla mellett, aligha
le nem roskad. Ezt még sem hitte volna, hogy
felesége ily szegényet ejtsen rajta. Mint részeg
támolygott be szobájába. Egy levél az aszta-
lon csakugyan igazolta a kis fiu állítását. Az
egész csak rövid két sorból állott, de vajmi
sokat beszélt: „Ugy veszem észre, hogy meg-
untál engem, nem átkozlak, de terhedre sem
akarok lenni, áldjon meg a jó Isten!” Gábor
gazdának sem kellett több. Mint a ki eszt
vesztette el, kirohant az utozára s kérdezte
fűtől fától, nem látták e valahol feleségét,
nem azt, a ki a sirban pihen, azt, ki a leg
szébb asszony az egész faluban. Végre meg-
tudta, hogy a tanitóné asszonynál van. Lei-
kendezve futott oda, se hallva, se szólva be-

nyitott s felesége csakugyan ott ült a taní-
tóné mellett.

— Szívem, lelke, egyetlen feleségem,
de kegyetlenül megrtráfáltál, — dadogta, —
elég a játékból, gyérünk haza.

De az asszony tagadóló rázta a fejét.
— Sohase erőltesse magát, ha szive ugy
sem hajta hozzá, csak boldoguljon magában,
majd eléldégélek én valahogy, — a hol nyul
ott bokor is van. Nem, Gábor, a te házad
küszöbén nem lépek többé be.

Gábor elképedt. Ezt a fordulatot nem
várta. A szelid férfi kitört.

— Jó, maradj hát magadnak, kettőnk
közül nem tudom, ki bánja meg?

— Én nem — viszonzá durczásan a nő.

— Én meg ugy sem — válaszolta még
dacosabban a szegény férj.

Pedig dehogyan nem! mintha törrel dök-
tek volna szivébe, ugy fájt neki e szóváltás.
Valami olyan szokatlan volt előtte, hiszen
megboldogult nejevel is zürdül össze ő egy-
nehányszor, de milyen különbség volt a szó-
váltás oka között. Ha pöröltek, azért volt a
pör, hogy két föld közül melyiket vegyék
meg? Egyik a feleségének tetszett, mert jó
kaposztát termelt, másik a férjnek, mert se-
lyemszénát kaszáhatott róla: s aztán ugy
intézték el a vizsályt, hogy mindkettőt meg-
vették. S az ő czivakodásuknak nem volt ám
füstje, egy haragos szavakat sem hallotta
senki.

Most már a világ szájára került. De jó
lenne Erzsókmja mellett pihenni, oda lent majd
nem fájna semmi. Nagyon elkeseredett. Nem
volt kedve haza menni s a közeli koresmából
kihallatszott a zenező. Azok a cigányok
olyan keservesen húzták, mintha az ő gyász-
sorsát siratnák. Hallgatta, hallgatta:

„Kis madárka zeng az ágon,
Temetőbe, halni vágyom.
De jó lesz ott megpihenni,
Oda lent majd nem fáj semmi!”

Ez az ő nótája. Ugy esalta őt magához,
mint a morzsa csalja a halat a horogra. Meg-
akadt a lépen. Egyébiránt maga is azt akarta.
Futott, mint az éji lepke a világosság
felé, hogy aztán a lángok között lelje halálát.
Mit is ér neki az élet, ha az egyik jó fele-
sége, kivel annyit szerzett, sirban porladó,
a másik pedig, kit szép szeméiert vett el, oda-
hagyta. Részeg volt már akkor is, legalább
annak látszott, mikor a koresma ajtón belé-
pett. Ritka vendég volt ő itt, esztendőben
alig kétszer, háromszor, nem csoda hát, ha
mindenki bámult és körbe fogták. Sokan már
tudták, mily féreg ragódik szíven s itatták,
hogy borba ölje buját. Nincs a polárnál
hűségesebb társ, vigasztalta egyik is, másik
is, ha eltörik, van más s a bor elfeledtet
minden gondot.

És az árvagyám feledni akart, de az nem
ment ám olyan könnyen, miként gondolt.
Mennél többet ivott, annál erősebben mar-
koltta szívet a bánat, mintha éhes sakkeselyű
lett volna. De azért egyre ivott, csaknem a
rogyásig és a ki azelőtt megnézett minden
krajczárt, hogy mire adja ki, most kacragva
szórta pénzét a cigányoknak, közé-közbe
mondogatván: „Oh Erzsók! Erzsók! ha most
látnál, megessenék rajtam a szived, de az a
másik, az a másik nem tudott könyörülni
rajtam, mert minczen szive!”

Hajnál felé az árvagyám harmadmagával
tért haza, vagyis inkább ketten vitték őt. Le-
sem vetközve dött a vetetlen ágyra s mindjárt
mély álomba merült. Igy aludt volna ott ki
tudja meddig, ha dél felé erősen föl nem ráz-
ták. Egy susogó asszony jött el. Ilyen fajta
teremtés minden faluban találkozik; befura-
kodnak ezek mindenhová, kifirkésznek min-
den titkot, levele lesnek minden pletykát. Ez
legdrágább eledelök. Összehozzák a fiatalokat,
egymásnak komendálják, majd pedig össze-
szítik. Egy ilyen susogó rázta fel Gábor gaz-
dát mély álmából.

zsefné, Baloghné, Csonka Ilonka, Glósz Józsefné, Harsányi Istvánné, Hágér Józsefné, Horváth Jánosné, öz. Horthyné, Irinyi Béláné, Jóna Dánielné, Juhász Istvánné, Kovács Józsefné, Kovács Jánosné, Koszorus Mihályné, Madácsi Józsefné, Molnár Lukácsné, Móricz Bertalané, Móricz Andrásné, Náday Rezsóné, Niházy Gusztávné, Nagy Istvánné, Oszváth Lajosné, Pablicsky Mihályné (M.-Pécs), Polgáriné, Trnka Jánosné, Radeckzyné, Risz Henrikné, Sárosi Mihályné, Sipos Gyuláné, Szilágyiné, Varjas Istvánné, Veidner Józsefné, Veidner Gusztávné. **Leányok:** Balogh Erzsike, Birinyi Eszti, Dianieska Irma, Diószegi Erzsike, Dózsa Terézke, Erdélyi Eszti, Mariska, Gervald Emma, Glósz Róza, Horthy nővérek, Juridesz Mariska és Paula, Jóna Mariska, Juhász Eszti, Keszler Juliska, Kovács Eszti, Koszorus Anna, Madácsi Vilma, Matolcsi Juliska, Molnár Juliska, Móricz Róza, Nagy Juliska, Oszváth Róza, Pintér Vilma, Róza Gizella és Eszti, Trnka Ilonka, Radecky nővérek, Schön Róza, Szilágyi Róza, Veidner Erzsike, Varjas Erzsike.

Csilag Teréz Máramaros-Szigeten. M.-szigeti levelezőnk írja e hó 14-én: Ma végezte be G. Csillag Teréz, a nemzeti színház kitűnő tagja három estére terjedő vendégszereplését városunkban. Az előadásokra már előre le volt foglalva minden hely és oly díszes közönség gyűlt össze, melyhez hasonlót még nem látott a szigeti színház. Csillag Teréz e hó 12-én a „Csók”-ban és a „Bál után” magánjelentben oly renkiült hatást kellett gyönyörűen csengő hangjával és a legkisebb árnyalatig művészi játékával, hogy a közönség valóságos elárasztotta tapsal, kihívással, szebbnél szebb virágoktréttákkal. Junius 13-án a „Tücsök”-ben és 14-én az Örök törvény”-ben aratott diadalokat. A „Tücsök”-ben huszor huszonötzör hívták ki és egy „csillag”-alak, csupa kaméliából s a legdrágább virágokból készített mesteri kivitelű koszorúval lepték meg. Az „Örök törvény”-ben Sylviával fokozta a közönség tetszését, elismerését. A nemzeti színháznak e kiváló rokonzenes tagja, ki most először vendégszereplést a szigeti közönség előtt, bizonyára a lepevesebb emlékekkel távozik városunkból, melynek közönsége elhalmozta rokonzenes nyilatkozataival. A művésznő e hó 14-én este indult el Nagyváradra, hol szintén háromszor fog fellépni. Mikor Csillag Teréz távozott, érkezett meg V i z v á r i Gyula három vendéjátékára. Megemlítjük, hogy a V a l e n t i n t á r s u l a t a jeles tagjának: B a l a s a Jenőnek a hó 6-ik-én volt a jutalom játéka: „Czifra nyomorúság”-ban, melyben a jutalmazott Csomát játszotta nagy hatással. Előadta a közönség virágoktréttákkal kedvezését. A „N e g y G a l e o t t o”-t pedig e hó 11-én adták. Molnár László, Arday Ida és Góth Sándor, a szinténogda volt jeles tagja tüntek ki játékkal.

Cholera nostris tünetei között halt meg tegnap H. Dorogon egy Volosinovszky Mihály nevű földműves. — A megyei főorvos e haláleset megvizsgálása végett Dorogra utazott.

Színész jogtudor. Páratlan eset történt a kolozsvári egyetemen, jogtudorra avatták D e m i d o r Imrét, a Debreczenben is ismert színészt, ki már színész volt, midőn az érettségi vizsgálatot letette s mint a kolozsvári nemzeti színház tagja, járt az egyetemre. A színművészetre való hivatottsága mellett nagyon vonzódtott a „Juris prudentia” felé is, s így lett belőle az első magyar színész doctor.

A gyűrűs napfogyatkozásról, melynek ma reggel kellett volna látható lenni (de persze nem volt látható) érdekes egyet mást mondani. — Gyűrűs formájának okai p. o. következők: A hold tudvalevőleg elipszisben jár a föld körül, s így majd közelebb, majd távolabb van a földtől. Ma együtt volt minden feltétel, mely a teljes napfogyatkozáshoz szükséges, mivel azonban a hold éppen elliptikus pályája legszélső csúcán van azaz legmesszibbe a földtől, nem fedte el a nap teljes korongját, hanem megmaradt a nappól egy ke-keny gyűrű, mely a hold szélén tul fényt vet a földre. A hold árnyéka e szerint kúp, olyan kúp, melynek a csúcsa nem éri a földet, hanem nagy magasságban valahol a levegőben volt. Teljes sötétség tehát nem volt a földön sehol, hanem egy nagy kör alakú félszférgolyó a magva felé mindig sötétebb, a szélei felé pedig világosodik. Ennek a kör alakú félszférgolyóknak a leg-sötétebb pontja az, ahol a kupalaku teljes árnyék tengelyének meghosszabbítása a földet éri, s ez 9 óra 5 perczkor az áltlánti oceánának az a pontja, mely (Greenwich-től) 327 fok 19 percz keleti hosszúság és 4 fok 37 percz északi szélesség alatt van. Mivel a hold 17-én elvonult a nap korongja előtt, ez az árnyékgölgözpont is hosszú utat tett meg a földön és 11 óra 4 perczkor már eljutott Kréta szigetére, a hol aztán elveszett. A gyűrűs napfogyatkozást teljesen gyűrű formájában csak ott lehetett látni, a hol a körformás félszférgolyó a földet éri. Ezen a meglehetősen kicsiny körön kívül még egy jóval nagyobb körben látható volt a napfogyatkozás egy része, s ez a nagyobbik kör Ausztria-Magyarországot is érte még pedig oly módon, hogy az elsötétedés maximuma 56/100 részt vett azaz valamivel több, mint az elsötétedés felerlése. A részleges fogyatkozás Tirolban 9 óra 1 perczkor ért a monarkhiába, áthaladt Salzburgon és Felső-Ausztrián és 9 óra 24 perczkor (bécsi idő) ért Bécsbe Innen az

árnyék átjött Magyarországra, s a Kárpátokon áthaladva Gécországon keresztül Oroszországra jutott. Ezen a vonalon az elsötétedés maximuma mindennél 56/100 rész; azokon a helyeken, melyek e vonaltól délkeletre esnek, a maximum nagyobb, azokon pedig, melyek e vonaltól északnyugatra vannak, ez a maximum kisebb. Így Zárában a nap 76/100 része, Triesztben 87/100 része elsötétedett Prágában pedig csak az 54/100 része. Budapestben a nap 56/100 része volt sötét, s az egész országban sehol se volt a maximum egész korong féltől kevesebb.

Stanley mint uralkodó. Stanley — mint Londonból jelentik, — október végén az Egyesült-Államokba megy és ötven fölölvasást fog tartani Afrikáról 15,000 font sterling tiszteletdíjért. Stanley azonban kikötötte magának, hogy a felolvásokat esetleg megszakíthassa, hogy a Congó államokban uralkodói székét elfoglalja, melyet a belgák királya ajánlott fel neki.

Hüvös időjárás. Néhány nap óta olyan szokatlan hüvös időjárás van nálunk, a minő júniusban ritkaságok közé tartozik. Etséskint felülte nélkül nem lehet járn, reggelente pedig dermesztő hideg van. A városbeliek különben nem is annyira érzik a szélsőséges időjárás hatását, mint inkább a „zöldiek” a nyaralók, kik ma kocsi számra vittek ki párnákat, felöltőket, meleg kendőket, mert éjjel lenkint olyan hideg van odá kün, hogy a vékony takaró alatt nem tudnának aludni. Tegnap reggel több helyen havas esőt tapasztáltak, némelyek pedig tudni vélik, hogy fagyott.

Hol a sátn? Székesfehérváron „A Magyar Ifjúság Rózsafüzére” cím alatt Kálmán Károly főredáskolai, Kalocsay Alán főgymnasiumi, a „P. Hirlap” szerint, „hittanárok” szerkesztése mellett vallásos irányú havi füzetek jelennek meg, melyek a műveltebb ifjúságnak vennak szánva. Ebben a „művelteknék” szánt lapban, az elkeresztelésekről szólva a következők — hogy egyebet ne mondjunk — gyenge elmélőzéseket olvassuk: „Istentől nyert missziókhöz hiven bevetjük ifjaink szívébe az élet igéit, hogy arathassák üdvösségüket, a ki ebben akadályozni merne, az csak az antikrisztus lehet, vagy annak apostola, a sátn maga. Ha mi ezt tesszük, kötelességünket mulasztjuk, úgy a sátn vejj ifjaink szívébe halálmagot és arat belőle kárhozatot. És fájdalom, szegény hazánkban oly merész már a sátn, olyan vakmerő és olyan szemtelen, hogy s-t faragat magának, az Isten egyedül jogos és örök törvényével és parancsolatával ellenkező és büntetés — halld — „büntetés” terhe alatt parancsolólag merészi mondani Isten küldöttjeinek, hogy a magyar haza kisdéideit mindjárt születésük után szolgáltassák ki a pokolnak! „Quosque tandem... Látjátok-e a sátnat, mily gyilkos és mily szemtelen. Nevén kell megnevezni a gyermeket; de a magyar szótárban nincs szó, a melylyel az ördög hordáinak merényét megfelelő szóval nevezni lehetne. A régi idők „infandum seclus” a sem volt oly hallatlan gasság, mint a minőt merész a sátn. Ezenkívül még a következők épületes szerkesztői üzenet van a füzetben. „Költőink közül — így szól az egyik irodalmi közlemény — ajánlom egy a tartalmát; mint a nyelvezetet illetőleg magyaros, erővel teljes Aranyt.” Ehhez a szerkesztő a következő megjegyzést fűzi: „En nem ajánlom. Arany János ma már Tatár Péter ponyváján hever, oda való, de még oda sem jó. Őt csak egy esztelen felekezeti hübé dobta fel, porába került. K. K.”

CSARNOK.

Az írói és művészi álnevekről.

Miért nincs az életpályák számtalan neme közt egyetlen egy sem, mely az anonymitás és pseudonimitás, a névtelenség és álnevűség oly sok példáját mutatná, mint az irodalom? Nem lehetetlen, hogy ennek a kérdésnek mélyebb lélektani alapja is van, de a legközelebbi felelet rá mindenesetre az, hogy sehol sincs oly gyakori félremagyarázásoknak, a sértett érdekek kigyófszke annyi felszisszenésnek kitéve az egyéniség, mint az irodalomban. Igaz, hogy néha az álnevűség vagy névtelenség csupán ideiglenesnek nevezhető, ha például valamely ifjú író nem akarja mindjárt első művének közközre tenni reputációját. De történjék meg, hogy az álnevűség első föllépését siker koronázta, s melyik író dobna magától azt a nevet, mely egyszerre hangzatosá lett s viselőjét hírnévre vezette? A „nom de plume”-nek ilyenkor bizonyos piaci értéke lett, s viselőjének tovább is hordoznia kell, vagy egészen újra kezdenie fáradságos törekvéseit. Így esik, hogy néha az apai név teljesen eltűnik az írói mögött, s viselője felismeretlenül él és hal meg embertársai közt.

Nem sokat térünk el az igazságtól, ha hozzávetőleg fölveszszük, hogy Európa jelen századbeli leghangzatosabb neveinek majdnem fele pseudonim. A legnagyobb kontingenst természetesen a fűvetve nevekben az irodalom és színpad szolgáltatója. Kevesebb a szám a zene- és képzőművészeteknél, még kevesebb a tudomány és politika terén. Megjegyezzük, hogy itt nem átvitt vonatkozás általános megjelöléseket értünk, a minőkkel egy egy hírlapi tárcza alatt találkoznak, hanem teljesen személyes jellegű s a polgári életbe is átvitt elnevezésekről van szó.

Kezdjük a külföldön s kiváltkép a nők-él, kiknek kétszeres okuk van családi nevük elrejtésére, ha a nyilvánosság terén működniük. Madame Dudevant világhírűvé tette a Sand George nevet regényeiben, valamint Girardin asszony is a Vicomte Delaunay nevet. A regényírók egyáltalában s főleg az angol regényírók kiváló gondal rejtenek álnevek alá: ki sejtene például Currer Bellben Charlotte Brontét, George Eliotban miss Evansot, Ouidában la Ramée kisasszonyt, Hugh Conwayben miss Kate Philippset, Th. Bentzonban Blanc kisasszonyt? A színésznőkről nem is szólva, mert hogy Lucca Paulin tulajdonképen Walhoffen báróné, Nilsson Krissztina pedig Roureand asszony, hogy Bianca Bianchi Schwarz kisasszony, hogy London színpadának egyik csillaga, miss Ellen Perry nem más, mint Charles Kelly asszony, Páris Blahánéjának, Theo asszonynak családi neve pedig Wachter s hogy a Burgszínház első szerelmesének, Robertnek neve Magyar, azt senki sem fogja feltűnőnek találni. Páris színpadi különlegességei közé számíthatni egyébként azt is, hogy ott magyar nő francia álnevű alatt, francia nő pedig magyar álnevű alatt is találhatók. Amazt Pesti kisasszony, színpadi néven Patry a Porte Saint-Martinál, emez pedig Durau kisasszony, színpadi néven Károlyi az Odeonnál.

Sokkal mellékesebb jelentőséggel bír az írói álnevű némely regényírónál, kinél az igazi név adja meg a fölvetnek fényét. Így irt a vig kedélyű angol humorista, Thackeray, George Fitzboodle és Michael Angelo Titmarsh név alatt, a gunyos Swift Jonathán Drapier név alatt, így használta Bulwer az Owen Meredith, Franklin Beujámia a Saunders Richard álnevet. De már a híres kommunista író, Jean Baptiste Cloutz báró ma is Cloutz Anacharsis név alatt tiszteli a világot s a Maria del'Occidente, Marcote St. Hilaire álnevek is egészen bátrtérbe szorították az alattuk rejtőző Brook a Mária és Emile Marc Hilaire valódi neveket.

Jules Noriac-ot a francia írók közül kiismeri nálunk eredeti Jules Caireon nevén s William Cobb álneve alatt ki sejt a Budapestben is személyesen ismert Jules Lermínát? De nemcsak a regényírók kizárólagos műnájja az álnevűsködés. Kalaudosabb életpályák is osztoznak ebben, így a nagy költéltáncos, Biondi, hűnök-e, hogy e szerény névre hallgat: Emile Gravelet, míg a reporterek királya, a Times híres levelezője, Blowitz nevét egy kis csehországi falutól kölcsönözte s cserélte fel a kevésbé regényes hangzásu Opperttel. A nagy zeneiőrök közül idezzünk csak kettőt, kik meglehetősen közönséges apai névvel emelkedtek a Parussusra, Meyerbeert, ki eredetileg Beer volt s Halévyt, ki semmi sem volt jobb a többi közönséges Lévyknél.

Az írói álnevűség fentebb elő-erolt okaihoz nálunk még egy újabb is járul: a névmagyarosítási törekvés tudni illik. Irodalmunk ujja ébredése első szakában a nyelv és nemzetiség ügyének zászlóvivői tulnyomó részben a tehetősebb nemesi középosztályból kerültek ki, de főleg a forradalom utáni időkben már a városok idegenszerű polgári eleme is mind több-több tért kezdtek kiközélni az irodalom és nyelv szolgálatában. S mi volt több jogal várható, mint hogy azok, kik a nemzetiség leghatározottabb tényezőinek, a nyelv és irodalom ügyének szegődtek apostolaivá kiknek hivatásuk volt neveiket buzdító példa gyanánt adni örökül, egyszersmind nevüket is ehhez a szellemhez idomissák át s népszerűvé és magyarrá tegyék? Innen a sok magyarosított név irodalmunk legújabb időszakában, melyek a nélkül, hogy törvényesítve lettek volna, átmentek a polgári életbe is s ma majdnem kizárólagos-aknak ismertetnek el. Nem fogják az illetők indoklásra magyarázni, ha néhányat felsorolunk az ismertebbek közül.

A magyar népies próza egyik legkiválóbb művelője, a „Mi nótáink” írója, Abonyi Lajos tulajdonképen Márton Ferenc; ugy szintén egy másik nagytehetségű regényírónk, Tolnai Lajos családneve Hagymási. Mindkettő elég prózai név egy poétára nézve. De a régebb nemzedék közül is találunk nem egyet, ki költőibb hangzassal cserélte fel apai nevét; hogy Petőfi-Petrovicsot ne is emítsük, ott van Lisznyai, ki Damó Kálmán volt, vagy Vas Gereben, kiben Radákovicra ösmerünk. Závodszy és Széchy Károly is egy azon író két neve, s míg amaz régebben alaposan irt aeszhetikai dolgozatok tették jó hangzásúvá, emezt az újabbat szépen kiérdemelt költői babérok avatták föl. A mulatottó vigjátékíró, Almássy Tihamér tulajdonképen ép ugy Balogh, mint a hogy a magyar újságírás hírneves pápája, Csernátorny Lajos képviselő voltaképen Cseh. De ki sejtene Törz Kálmánban a Tirtsch-et, Kazár Emilben a Weisz-ot, a kik pedig mind józavalló magyar és keresztény családok ivadécai?

De legnagyobb előszeretettel a pseudonimok irtant az írók között is a lyrikusok viseltetnek. Így rejtozik Rab István igénytelen neve az eszményiebb: Zajzon név alá, míg a hetvenes évek népszerű poétája Benedek Aladár egészen elfeledtette a mögötte rejtőző Náray Ivánt. A Pásztoi név alatt időnként napvilágot látó hangulatteljes költeményeket Plathy Adorján írja, a Csalomjai költői név pedig Pajor Istvánnak, s a Csáktornyai név Filó Lajosnak felel meg. Ujabbban meghalt íróink közül, mint elegend tudják, a „Coriolán” szerzője, Tárkányi Béla eredeti nevén Viperina

volt, Boruth Elemér nem más mint Steiger, Rózsai Antal Róza, s a Tatár Péter név alatt ismert ponyvairódmű termékek érdeme vagy gáncsa Medve Imrét illeti.

Írók után a zeneszerzőket látjuk az álnevek idvatjának különös előszeretettel hódolni mint Szentirmay Elemér, kiben tudvalevőleg Német Jánost kell üdvözölnünk, Tisza Aladár, mely név Langer Viktor költi zamatos magyar népdalait s még többen, kiknek felsorolására azonban hiányzik terünk. De legnagyobb kontingenst a pseudonimitásnak mégis a színpad szolgáltatója, ekkép lett Galambosból Egressy Gábor, Szathmáryból Szagliti Ede, Tripam-merből Szigeti stb. Thália szolgálatában. Hogy az újabbak közül is említsünk, tudva van, hogy Nádaí Navratil, Földényi Feldinger, Pintér Binder, Solymosi Sipos, Kassai Kosziczki, Mátrai Betegh, Gassi Glatz, Pauli Paulikovics, Kőszegi Puzai, Stéger Staries.

Talán ennyiből is világos az, hogy az író és művésznép szent borzalommal viseltetik a közönséges hangzású nevek iránt. De nem esoda; az álnevű maga is egy alkotás, egy poézis és pedig olyan poézis és olyan alkotás, melylyel a kezdő geniek legkönyebben meg tudnak birkózni, habár néha nem is sokkal viszik többre és sok esetben a milyen keveset árul el a régi név, ép oly keveset rejt az uj.

MENETREND.

Debreczentől indul:	
B.-pest—N.-Várad felé (gyv.)	d. e. 8 ó. 27 p.
" " "	d. u. 1 ó. 5 p.
" " (csak N.-Várad felé)	3 ó. 35 p.
" " "	este 10 ó. — p.
Szatmár felé	d. u. 3 ó. 30 p.
" " (gyors v.)	este 8 ó. 04 p.
" " "	éjjel 3 ó. 35 p.
Kassa felé	d. e. 6 ó. 31 p.
" " "	este 7 ó. 40 p.
" " (m. á. v. indóh.)	d. u. 3 ó. 22 p.
Nánás felé:	" " reggel 5 ó. 28 p.
" " (vásártérről)	d. u. 3 ó. 38 p.
" " "	reggel 5 ó. 44 p.

Debreczenbe érkezik:	
Budapest—N.-Váradról érk. éjjel	3 ó. 06 p.
" (csak N.-Várad felől) reggel	7 ó. 34 p.
" " "	d. u. 3 ó. 07 p.
" " (gyorsv.) este	7 ó. 19 p.
" " "	este 7 ó. 19 p.
Szatmárról	reggel 8 ó. 15 p.
" " "	déle 12 ó. 21 p.
" " "	este 9 ó. 35 p.
Kassáról	reggel 8 ó. 06 p.
" " "	este 9 ó. 11 p.
" " (m. á. v. indóh.) reggel	8 ó. 01 p.
Nánásról:	" " este 6 ó. 05 p.
" " (vásártér reggel)	7 ó. 53 p.
" " "	este 5 ó. 56 p.

Budapestről Debreczenbe indul:	
reggel	7 ó. 35 p.
d. u. (gyorsvon.)	2 ó. — p.
este	6 ó. 10 p.
este (gyorsv.)	9 ó. 25 p.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértesi Arnold.

Főmunkatárs: Kávozar Vilmos

100 névjegy	—40 krtól
1000 levélpapír	3.30
1000 levélboríték	2.50
100 lakadalmi meghívó	1.40
100 eljegyzési kártya	—70

üzleti könyvek, nyomtatvány

más nyomtatvány
felette olcsó árban

megszokott
csinos kiállításban
készítettik

a „Debreczeni Ellenőr” nyomdájában.

SZÉCHENYI-UTCZA.
Mindenféle cseh és egyszerű

Könyvkötői

munkák

gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészítetnek.

széchenyi Béla eredeti nevén Viperina

Minden dohányüzletben és diszár-üzletben.

A legjobb szivarká-papír a valódi

LE HOUBLON

FRANCIA OTÁRTÁST
CRAWLEY és HENRY-TŐL
PARISBAN

1899-ik PÁRSI VILÁGKIÁLLÍTÁS EZÜST ÉREME

Főraktár: KANITZ OTTÓ és társai BEOSZBEN.

Kapható Debreczenben: Baum Miksánál.

Nagymezőgazdasági és Kiállítás Bécs

május 14-től október 15-ig **erdőgazdasági, művészeti és ipari.** világító szökőkút a park és körönd este villanyvilágítással.

Belépti díj 40 kr. — Vasár- és ünnepnapokon 30 kr. — Gyermekek 20 kr.

Bikszádi Klára forrás.

Egynyes konyhasós savanyú víz.

Kitűnő hatású emésztés és légző szervek hurutjainál. — Gyomor- és bélnyálkásságánál, idült hólyag-hurutnál stb. —

borral vegyítve közkedveltségű.

Főraktár:
Geréby Fülöp urnál

és minden fűszerkereskedésben.

Ára 1 rekesz 40 kisebb (0.5 literes) palackkal 5,20 frt. Üres üvegekkel telt rekeszek 2 frt 50 krral vétetnek vissza.

Bikszádi gyógyfürdő igazgatósága.

EGYEDÜLI FÜRDŐ,

mely biztosan kigyógyítja a csontszut, az összezsugorodott tagokat, minden nemét a közhvényes, csuzos bántalmak — és bármiféle bőrbajokat; továbbá görvélkyór, sápkór, máj, lép, vese és belek daganatokat, s egyéb női bajokra legkitűnőbb a jól berendezett

Konyári Sóstó-fürdő
(Biharmegyében)

megnyitattik május 1-én.

Megkeresésekre körülményes felvilágosítással, a gyógyvizek vegyelmzési kimutatásával szolgál: u. p. Hosszu-Pályi

Fáy Sándor,
tulajdonos.

Dániel András jó hírnevű vendéglős igen jutányos ár mellett szolgáltat jó ízű ételeket és italokat.

SCHLICK-féle Vasöntöde és Gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.
Városi iroda és raktár: VI. Podmaniczky-utca 14. szám.

Gyár és irodák VI., külső váci ut 1696/99. sz. Ajánlja a cséplési időnyre kitűnő szerkezetű

gőzeséplő-készületeit, locomobiljait, és vaskeretű gőzeséplő-gépeit.

továbbá **Járgányeséplő-készületeit, gabonatisztító-rostait** (Baker- és Vidats-rendszer) és konkolyozót.

Készletben vannak:
Eredeti kévekötő- és marokrakó arató-gépek, eredeti amerikai fűkaszáló-gépek, szénagyűjők stb.

SCHLICK-féle sab. 2 és 3 vasu ekek,
szab. Schlick-féle mélyítő-ekék, mélyítő-ekék ünvezetékkel, ered. Schlick- és Vidats-féle egyvasu-ekék, talajmívelő eszközök, boronák és rügtörők.

Szab. Schlick-féle „Haladás” sorbavető gépek
szórvavető-gépek. — Takarmánykészítő-gépek, darálók, morzsolók, őrlőmalomok és olajmalom berendezések.

Legolcsóbb árak. — Előnyös feltételek.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Rövid használat után mint fogtisztító szer nélkülözhetlen.

Uj amerikai

A fogak szépsége Glycerin-fog-creme
(egészségügyi hatáság által megvizsgálva)

KALODONT Sarg F. A fia és társa
cs. kir. udvari szállítók Bécsben.

Kapható a gyógyszerárakban, illatszerek kereskedésekben stb. 1 drb. 35 kr.

DEBRECZENBEN:
Riekl József Zelmós, Szentkirályi és Kalenda és Kun József uraknál.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”
könyvkiadóhivatalában
megjelentek és kaphatók a következő könyvek

Vértési Arnold összes munkái I—VII. vaskos diszkütés. Egy-egy kötet ára 2 frt 10 kr.	Vértési Arnold „Öngyilkosok” elbeszélések ára 1 frt — kr.
a 7 kötet együtt 14 „ — „	Karczag Vilmos „Ma és mindig” elbeszélések ára 1 „ 50 „
Gróf Vay Dániel „Magyarország története” 3 vaskos diszkütet ára 7 „ — „	Karczag Vilmos „Szerető szívek” elbeszélések ára 1 „ 20 „
Vértési Arnold „Páriák” elbeszélés ára 1 „ — „	Karczag Vilmos „Macskák” (történetek) ára 1 „ — „
Vértési Arnold „A bojár leánya” regény 2 köt. ára 2 „ — „	Molnár László „Egy kis város krónikája” elbeszélések, ára 1 „ 20 „
Vértési Arnold „Fecskefészék” regény 1 köt. ára 1 „ — „	Mátray Lajos „Fazekas Mihály élete és munkái” ára 1 „ — „
Vértési Arnold „A jegyző kisasszony” regény 1 kötet ára 1 „ — „	R. P. O. „Titkos szerelem” regény 1 kötet ára — „ 80 „
Vértési Arnold „A debreczeni diák” regény 1 kötet ára 1 „ — „	Bugyi Sándor depr. talyigás kalandjai 1 kötet — „ 60 „
Zolthay Lajos Tiszántuli egyházkerületi térképe: vászonra huzva (leszállított ár) 1 „ 50 „	

Vidéki megrendelések postafordultával eszközöltetnek.

Szerke
Széchenyi
előzetési
valam
minden k
Érmentet
XV
A
Jól
értésülé
ter Cor
marck
zetközi
fejtegeté
oly örve
hogy mi
szövetésé
fenmarad
lés folya
eredmén
kever cz
hirkohol
szeretné
sugalma
Kü
előtt.
A
tété arr
mindig
nyos kis
monarch
ben, vag
mint a
Bismarck
tikai sze
akar ér
kohlást
gyorsan
Biz
nyairól
lenné vá
mindenes
Oroszors
cziaorszá
zelálló s
hogy ől
jövöre j
ket figy
ily irány
van egy
hercegr
jelzett sz
A „De
A
kiáltá bo
tott, elvá
a sirba,
lás jár.
Azo
jegyzést
magától i
kibékülés
denben k
ételeket s
A v
lomhán b
— sóhaj
hát?! A
szók még
ha idegen
külsőt a
Ezt sem
másnak a
kat, mik
vettem.
Igy
okot, hog
ne váljék
komor ve
gond felh
kének mo
eioslatni
A n
volt pénz
forint, ha
hatja ann
ily gond